

ગુજરાતમિત્ર ૧૬૪ વર્ષ

મંગળવાર ૨૨ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૨૬

મંત્રીઓના ખૂની ભપકા: બંગલાઓના રિનોવેશન પાછળ એક વર્ષમાં ૯૨ કરોડ રૂપિયાનો ખર્ચ!

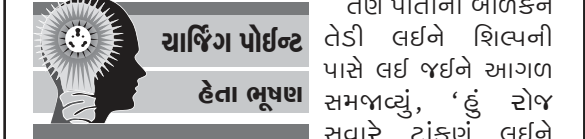
પોતાને જનતાના સેવક ગણાવતા આપણા રાજકારણીઓ મોટા હોદાઓ પર પહોંચતા ૪ કેવું ધૈભવી જીવન જીવવા માંડે છે અને કેવા જંગી ખર્ચાઓ પ્રખના નાણાથી કરે છે તે આમ તો હવે બહુ જાણીતી વાત છે પરંતુ હાલમાં આપણા કેન્દ્રીય મંત્રીઓ દિલ્હી ખાતેના પોતાના સત્તાવાર નિવાસ સ્થાનો પાછળ કેવા જંગી ખર્ચાઓ કરે છે તેની વિગતો હાલમાં બહાર આવી છે તે આશ્ચર્યહકિત કરી દેનારી છે. એક આરટીઆઈ અરજી દ્વારા પ્રાપ્ત થયેલી માહિતી અનુસાર, દિલ્હીના લ્યુટિયન્સ બંગલા ઝોનમાં સ્થિત કેન્દ્રીય મંત્રીઓના સત્તાવાર નિવાસસ્થાનોના રિનોવેશન,

જીવન સફળ બનાવવા

એક શિલ્પકાર ખૂબ ૪ તલ્લીનતાથી પોતાના શિલ્પને આખરી ઓપ આપી રહ્યો હતો. શિલ્પ હાથીનું હતું અને જાણે હમણાં ૪ જીવતો થઈને ચાલવા માંડશે હવે હાથી શિલ્પકારે પથ્થરમાંથી કંડાર્યો હતો. અનેક દિવસો અને રાતોની મહેનત હતી. શિલ્પકારનો નાનો દીકરો સતત પિતાને પથ્થરમાંથી સુંદર શિલ્પ ઘડતા જોતો રહેતો.

નાના દીકરાએ શિલ્પકારને પૂછ્યું, ‘પિતાજી, થોડા દિવસ પહેલાં આ મોટો પથ્થર હતો, તમે આ આખા પથ્થરના ટુકડામાંથી આટલો સુંદર હાથી કેવી રીતે બનાવ્યો? તમને કેવી રીતે ખબર પડી કે આ પથ્થરની અંદર હાથી છુપાયેલો છે?’

પોતાના શિલ્પને ખૂબ ખળવીને સાફ કરતાં કરતાં શિલ્પકારે હસીને પોતાના દીકરાને જવાબ આપ્યો, ‘બેટા, મેં પથ્થરની અંદર હાથી જોયો ન હતો. મેં ફક્ત એટલું જ કર્યું કે જે ભાગ હાથી ન હતો, તેને કાઢી નાખ્યો.’

તેણે પોતાના બાળકને તેડી લઈને શિલ્પની પાસે લઈ જઈને આગળ સમખાળ્યું, ‘હું રોજ સવારે ટાંકણું લઈને બેસી જતો. પથ્થરને જોતો રહેતો અને તેમાંથી જે ટુકડો બિનજરૂરી લાગ્યો તેને હટાવતો. ક્યારેક ખૂબ મોટા ટુકડા, ક્યારેક ઝીણી કરચ. મહિનાઓ સુધી આ કામ ચાલ્યું. મેં ક્યારેય ‘હાથી બનાવવાનો’ પ્રયત્ન કર્યો નહીં. મેં ફક્ત જે ખોટું હતું, જે વધારાનું હતું, જે નકામું હતું તેને દૂર કરવાનું કામ કર્યું. બાકી જે રહ્યું, તે જ આ માટું સુંદર હાથીનું શિલ્પ છે...’

શિલ્પકારે પોતાના બાળકને શિલ્પકામના રહસ્યની સાથે સાથે જીવનનો સુંદર પાઠ પણ સમખાળ્યો કે જીવનને સુંદર બનાવવા તેમાં સતત નવું ઉમેરતા રહેવાની ૪ જરૂર હોય તેવું નથી. ક્યારેક નકામી, બિનજરૂરી,

નુકસાનકારક ચીજો, આદતો અને લાગણીઓ દૂર કરવાથી જીવનને શિલ્પની જેમ સુંદર આચામ મળે છે. ઘણીવાર આપણું શ્રેષ્ઠ સ્વરૂપ મેળવવા માટે નવું કંઈ ઉમેરવાની જરૂર હોતી નથી. જરૂર હોય છે આપણી અંદરના ડરને દૂર ભગાવવાની, જરૂર હોય છે આપણા જીવનને પાછળ કરતી ખરાબ ટેવોને છોડવાની અને ખાસ જરૂર હોય છે મનમાં રહેલા ઈર્ષ્યા, લોભ, લાલચ, દ્રેષ જેવા બિનજરૂરી બાજને દીટે દીટે કાઢી નાખવાની. જરૂર હોય છે જીવનમાંથી નકારાત્મકતાને દૂર કરવાની. આ બધું નકામું દૂર કરવાથી જીવન આપોઆપ સુંદર શિલ્પ સમું બનતું જશે.

જીવન સફળ બનાવવા જરૂરી બાબતો અપનાવવાની સાથે બિનજરૂરીને હટાવવાની કળા પણ આત્મસાત કરવી જરૂરી છે.

જૂની ઇમારતોની ખળવણીના વધતા ખર્ચને કારણ તરીકે દર્શાવ્યો હતો. અધિકારીઓ ભલે આ કારણ આપતા હોય પરંતુ આપણા મંત્રી મહોદયો પોતાના બંગલાઓમાં વારંવાર રિનોવેશનની ફરમાઇશ કરતા રહે છે તે વાત બહાર આવી ૪ છે. ભૂતકાળમાં કેટલાક બંગલાઓને તોડીને ફરીથી બનાવવાની પણ ચોજનાઓ હતી, બે કે તેની ક્યારેય સત્તાવાર બહેરાત કરવામાં આવી ન હતી. આ બંગલા ઝોન 1912 અને 1930ની વચ્ચે નવી દિલ્હીને શાહી રાજધાની બનાવવાના ભાગરૂપે વિકસાવવામાં આવ્યો હતો અને બાદમાં આઝાદી પછી વરિષ્ઠ સરકારી અધિકારીઓ માટે અનુકૂળ કરવામાં આવ્યો હતો. મંત્રીઓ ઉપરાંત, આ બંગલાઓમાં સંસદ સભ્યો, વરિષ્ઠ વ્યાયાદીશો અને ટોચના સૈન્ય અધિકારીઓ રહે છે. ઇતિહાસકાર અને લેખક સ્વામિા વિડલે એ જણાવ્યું હતું કે એડવિન લ્યુટિયન્સે લ્યુટિયન્સ બંગલા ઝોનને પોતાનું નામ આપ્યું હતું, પરંતુ તેમણે માત્ર

2014 થી 2019 દરમિયાન, મંત્રીઓએ સમારકામ અને અપગ્રેડેશન પર વાર્ષિક સરેરાશ

રૂ. 26.78 કરોડનો ખર્ચ કર્યો હતો. આ સરેરાશ વાર્ષિક ખર્ચ 2019 થી 2024 વચ્ચે વધીને લગભગ રૂ.50 કરોડ થયો હતો. ખર્ચ 2024-25 માં રૂ.71.98 કરોડ અને 2025-26 માં રૂ.92.35 કરોડ રહ્યો હતો. CPWD એ મંત્રી ન હોય તેવા લોકસભા અને રાજ્યસભાના સંસદોના નિવાસસ્થાનો અથવા કેન્દ્રીય મંત્રીઓ અને રાજ્ય મંત્રીઓની ઓફિસોના ખર્ચનો ડેટા આપ્યો ન હતો. અને આ ખર્ચ પણ મોટો ૪ હશે. કેન્દ્રીય મંત્રીમંડળમાં સામાન્ય રીતે આશરે 70 થી 72 કેબિનેટ મંત્રીઓ અને રાજ્ય મંત્રીઓ હોય છે. ગયા નાણાકીય વર્ષમાં રૂ.92.35 કરોડના હિસાબે, મંત્રી દીઠ સરેરાશ ખર્ચ આશરે રૂ.1.2 કરોડ થાય છે, બેકે વાસ્તવિક ખર્ચ એક નિવાસસ્થાનથી બીજા નિવાસસ્થાને અલગ-અલગ હોય છે. એક કેબિનેટ મંત્રીના સ્ટાફ મેમ્બરે નામ નહીં આપવાની શરતે જણાવ્યું હતું કે સમારકામ અને નવીનીકરણ માટેની સીધી વાસ્તવની વિનંતીઓ ઇલેક્ટ્રિકલ રચતુઓ જેવી કે ફેન અને LED લાઇટ્સ,

ગુજરાતમાં જ ઉચ્ચ શિક્ષણમાંનવી શિક્ષણ નીતિનો “ઘડો લાડવો” ફરી નાખ્યો

કેન્દ્રમાં ભાજપની સરકાર, કેરાળમાં ભાજપની સરકાર, ગુજરાતની સરકારી યુનિવર્સિટીઓમાં ભાજપના જ કુલપતિશ્રી અને રજિસ્ટ્રાર અને વર્ષો પછી જેમાં પરિવર્તન થયું છે તે ભાજપ સરકારની મહત્વાકાંક્ષી નવી શિક્ષણ નીતિ. બીજે બધે તો ઠીક છે, ખુદ ગુજરાતમાં જ નવી શિક્ષણ નીતિનો ઘડો લાડવો કરી નાખવામાં આવ્યો છે અને એ પણ સેલ્ફ ફાઈનાન્સ યુનિવર્સિટીમાં નહીં, સરકારની પોતાની જ યુનિવર્સિટીઓમાં.

વર્ષ ૨૦૨૦માં સરકારે નવી શિક્ષણ નીતિની જાહેરાત કરી, ગુજરાતમાં તેનો બે વર્ષ પછી ૨૦૨૩થી અમલ થયો અને હવે તો તેને પણ ત્રણ વર્ષ પૂરાં થશે. એટલે ઉચ્ચ શિક્ષણમાં કોલેજમાં નવી શિક્ષણ નીતિ મુજબ પ્રથમ સેમેસ્ટરમાં દાખલ થયા હોય તેવા વિદ્યાર્થીઓ ત્રીજા વર્ષમાં અભ્યાસ કરી રહ્યા છે. આ વર્ષ પૂરું થતાં તેમના દ સેમેસ્ટર પૂરાં થશે. હવે નવી શિક્ષણ નીતિ મુજબ જો વિદ્યાર્થી ત્રણ જ વર્ષ કોલેજ કરવા માંગે છે તો તેને ડિગ્રી આપવાની થાય અને જો ચોથું વર્ષ અભ્યાસ ચાલુ રાખે તો તેના અભ્યાસની વ્યવસ્થા કરવાની થાય. એટલે કે અત્યાર સુધી કોલેજોમાં ત્રણ સેમેસ્ટર એક સાથે ભણવાતા હતા, તેમાં ચોથા સેમેસ્ટરના અભ્યાસની વ્યવસ્થા કરવી પડે! એક સેમેસ્ટર પતી ગયું છે, પણ યુનિવર્સિટીઓ આ ગંભીર મુદ્દો સમજી નથી. જૂની નીતિમાં આ વર્ષ માસ્ટરનું પ્રથમ વર્ષ હતું, હવે આ કોલેજનું ચોથું વર્ષ થશે તો ફી નક્કી કરવાથી બાજુએ સ્વતંત્રતા એ આ નીતિનો મુખ્ય અને નવો મુદ્દો છે. એટલે કે જૂની શિક્ષણ નીતિમાં વિદ્યાર્થી બારમું પાસ કર્યા પછી કોલેજમાં સ્નાતકનો અભ્યાસ શરૂ કરે ત્યારે જો તે કોમર્સ લાઈનમાં જવાનું નક્કી કરે તો તેના વિષયો આપોઆપ નક્કી થઈ જતા. સાયન્સ, આર્ટ્સમાં થોડા વિકલ્પ મળતા, પણ મહદ્દ અંશે જે કોલેજમાં જે વિષય મળતા હોય તે જ પસંદ કરવા પડતા. હવે નવી શિક્ષણ નીતિમાં વિદ્યાર્થીને વિષય જાતે પસંદ કરવાની છૂટ છે. એટલું જ નહીં, એક કોલેજમાં બધા વિષય નથી મળતા તો તે બે કોલેજોમાં અભ્યાસ કરી શકાશે અને એક કોલેજ અને એક ઓનલાઈન એમ બે જગ્યાએથી પણ અભ્યાસ કરી શકાશે.

શિક્ષણ-સંસ્કાર કાર્તિકેય ભટ્ટ

આ વર્ષ પૂરું થતાં જે વિદ્યાર્થી ડિગ્રી માંગશે તેને સ્પેશ્યલાઈઝ વિષય સાથે ડિગ્રી મળશે નહીં, પણ જનરલ ડિગ્રી મળશે, જે ઘણા પ્રશ્નો ઊભા કરશે

મુખ્ય વિષય લેવો હોય તે હિન્દી રાખે. વિજ્ઞાન પ્રવાહમાં કેમિસ્ટ્રી કે મેથ્સ પસંદ કરી જ શકાતું હતું. જે નવામાં પણ આપવામાં આવે છે. પણ કોમર્સના વિદ્યાર્થીઓને આ સ્વતંત્રતા આજેય નથી. નવી નીતિમાં સ્પષ્ટ છે કે યુનિવર્સિટીએ વિદ્યાર્થીને વિષય પસંદ કરાવવાના, વિષય પસંદગીના જુદા જુદા બાસ્કેટ આપવાના છે, જેમાં વિષયોના વિવિધ વિકલ્પ હોય. પણ ના, ગુજરાતની મોટાભાગની યુનિવર્સિટીઓમાં કોમર્સ એ જ જૂના ફિક્સ મેનુમાં ચાલે છે. વળી, એક-બે યુનિવર્સિટી તો ફેડિટ ગુણની ગણતરીમાં પણ ગોટાળા કરી બેઠી છે. એટલે આ વર્ષથી હોબાળા શરૂ થશે તે નક્કી છે.

ટૂંકમાં, મોડલ રાજ્ય ગણાતું ગુજરાત નવી શિક્ષણ નીતિના અમલમાં મોડલ પુરવાર થયું નથી. ઊલટાનું આવતા વર્ષથી હોબાળા શરૂ થશે તે નક્કી છે.
- આ લેખમાં પ્રગટ થયેલા વિચારો લેખકના પોતાના છે.

દર થોડા મહિને પ્લમ્બિંગનું કામ અને દર થોડા વર્ષે ફ્લોરની ટાઇલ્સ બદલવા સાથે સંબંધિત છે. પેલા યિચારા કર્મદારીએ નામ ન આપવાની શરતે જે વાત કરી છે તે મહત્વની છે, મંત્રીઓ દર થોડા મહિને રિનોવેશનની ફરમાઇશો કરતા રહે છે અને ખરાબીો થતા રહે છે. સપ્ટેમ્બર 2009ની એક RTI અરજીના જવાબમાં જણાવાયું હતું કે 2004 અને 2009 વચ્ચે સરકારે સાંસદો અને કેન્દ્રીય મંત્રીઓને ફાળવવામાં આવેલા બંગલાઓની ખાળવણી અને રિનોવેશન પર કુલ રૂ. 93.50 કરોડનો ખર્ચ કર્યો હતો. અને તે પાંચ વર્ષના ખર્ચ જેટલો ખર્ચ તો હાલમાં એક ૪ વર્ષમાં થઇ ગયો છે! બે કે આમાં વધેલી મોંઘવારી પણ જવાબદાર છે તેનો ઇન્ક્રાસ કરી શકાય નહીં પરંતુ મંત્રીઓ પોતાના બંગલાના દેખાવ અને સગવડોમાં જરાયે બાંધછોડ ચલાવી લેતા નથી તે સમજી શકાય છે. સાવ સાદાઇથી અને અલ્પ જરૂરિયાતોથી જીવતા રાજકારણીઓની વાત હવે જાણે ભૂલી ૪ જવાની છે..

ચર્ચાપત્ર charchapatra@gujaratmitra.in

સંસ્કાર, સર્જન અને પ્રકૃતિનું મૂર્તિમંત સ્વરૂપ
જગતની સર્જનયાત્રાનું મૂળ જો કોઈ હોય તો તે ‘નારી’ છે. નારી માત્ર એક વ્યક્તિ નથી, પરંતુ સ્ત્રીત્વ, સંવેદના, સહનશીલતા અને શક્તિનો સાક્ષાત્ અવતાર છે. પ્રકૃતિ જેમ સમગ્ર જીવસૃષ્ટિનું પોષણ કરે છે, તેમ નારી પણ પોતાના સ્નેહ, સમર્પણ અને સંસ્કારોથી પરિવાર અને સમાજનું સિંચન કરે છે. જીવનની બીજ સફરમાં જ્યારે નારી પત્નીનું સ્વરૂપ તો હાલમાં એક ૪ વર્ષમાં થઇ ગયો છે! બે કે આમાં વધેલી મોંઘવારી પણ જવાબદાર છે તેનો ઇન્ક્રાસ કરી શકાય નહીં પરંતુ મંત્રીઓ પોતાના બંગલાના દેખાવ અને સગવડોમાં જરાયે બાંધછોડ ચલાવી લેતા નથી તે સમજી શકાય છે. સાવ સાદાઇથી અને અલ્પ જરૂરિયાતોથી જીવતા રાજકારણીઓની વાત હવે જાણે ભૂલી ૪ જવાની છે..

સુરત - આશિષ દેવર
ઘડપણમાં પણ યાદશક્તિ ટકાવો
જેમ માણસની ઉંમર વધે છે તેમ તેની યાદશક્તિમાં ઘટાડો થવા લાગે છે. કેટલીક વ્યક્તિઓમાં અલ્ઝાઈમર જેવી સમસ્યા પણ જોવા મળે છે. નિયમિત કસરતથી શરીરને મજબૂત રાખી શકાય છે, જ્યારે માનસિક કસરતવાળી રમતો મગજને સક્રિય રાખવામાં મદદરૂપ બને છે. તેની સાથે પોષણયુક્ત આહાર પણ મગજના સ્વાસ્થ્ય માટે મહત્વનો છે. બ્રાહ્મિલ નટમાં રહેલું સેલેનિયમ મગજના કોષોના સ્વાસ્થ્ય માટે ઉપયોગી છે. યણામાં રહેલું પ્રોટીન પાચન બાદ એમિનો એસિડમાં રૂપાંતરિત થાય છે, જે મગજના કાર્યમાં મદદરૂપ બને છે. બ્લુબેરીમાં રહેલા એન્ટિઓક્સિડન્ટ્સ મગજના કોષોને ઓક્સિડેટિવ તણાવથી થતા નુકસાન સામે રક્ષણ આપવામાં મદદ કરી શકે છે. પાલક અને કાંકડા જેવી લીલી ભાજીઓ વિટામિન બી સહિતના પોષક તત્ત્વોથી ભરપૂર હોવાથી મગજ માટે ફાયદાકારક છે. ડાર્ક ચોકલેટમાં રહેલા ફ્લેવનોઈડ્સ મગજમાં રક્તપ્રવાહને ટેકો આપી શકે છે. ઓલિવ ઓઈલ પણ મગજ અને હૃદયના સ્વાસ્થ્ય માટે ઉપયોગી માનવામાં આવે છે. ફાયદાકારક છે. ડાર્ક ચોકલેટમાં રહેલા ફ્લેવનોઈડ્સ મગજમાં રક્તપ્રવાહને ટેકો આપી શકે છે. ઓલિવ ઓઈલ પણ મગજ અને હૃદયના સ્વાસ્થ્ય માટે ઉપયોગી માનવામાં આવે છે. માતાપિતાની પેઢી માટે સમાધાન અને મર્યાદા જીવનના આધારસ્તંભ રહ્યા છે. જીવનસાથીની પસંદગીથી માંડીને કારકિર્દી સુધીના નિર્ણયો તેમણે ઘણીવાર વડીલોની મરજી મુજબ લીધા હતા. તેથી સંતાનો પ્રશ્ન પૂછે, રૂઢિગત કારકિર્દીથી અલગ માર્ગ પસંદ કરે કે પોતાની લાગણીઓ ખુલ્લેઆમ વ્યક્ત કરે ત્યારે તેમને તે અહંકાર કે અનાદર જેવું લાગે છે. હકીકતમાં, આ બદલાતા સમય અને માહિતીસભર યુગનું પરિણામ છે. નવી પેઢી સંબંધોમાં ઢોંગ કરતાં સત્યતા પસંદ કરે છે. તેઓ માનસિક સ્વાસ્થ્ય, સ્વતંત્રતા અને આત્મસન્માનને મહત્વ આપે છે. તેમનું બિન્દાસપણું અસભ્યતા નહીં, પરંતુ પોતાના અસ્તિત્વને પ્રામાણિકપણે સ્વીકારવાની રીત છે. આ સંઘર્ષ સંસ્કારોનો નહીં, પરંતુ બદલાતા સમયનો છે. માતાપિતાએ યુવાનોના ખુલ્લાપણાને બળવો નહીં, સ્વતંત્ર વિચારશક્તિ માનવું જોઈએ. યુવાનોએ પણ સમજી જોઈએ કે માતાપિતાની ચિંતા તેમના પ્રેમ અને સંઘર્ષોમાંથી જન્મે છે. સ્વીકાર, સંવાદ અને સમજણ વધે તો પેઢીઓ વચ્ચેનું અંતર પણ સેતુ બની શકે.
બારડોલી - જયશ્રી ચૌધરી
વિકાસના નામે કુદરતનો કેટલો ભોગ?
એક જવાબદાર નાગરિક તરીકે સરકાર એ સંબંધિત તંત્રને સીધો સવાલ છે-જો ઠ.ઠટ લાખ વૃક્ષો કાપવાનો પ્રસ્તાવ પૂરતી છે? ૨૦૦ વર્ષ જૂનું વૃક્ષ અને બે ફૂટનું રોપું એક્સરબાં નથી. બંનેને એક્સેલ શીટમાં ‘ટ્રી’ લખીને ગણવાથી કુદરતનું નુકસાન સ્વરૂપ થઈ જતું નથી. જંગલ અનેલે પાણી, માટી, સ્વચ્છ હવા, કાર્બન શોષણ, તાપમાનનું સંતુલન અને હજારો

આવારુ જગ્યામાં ખોદકામ કરતાં ભગવાનની મૂર્તિ નીકળી આવે એવી ઘટના ઘણી વાર સાંભળવા મળે. ગામ પણ ગૌરવ અનુભવે કે, અમારા ગામમાં ભગવાન પ્રગટ થયા. પછી તો દર્શન માટે પડાપડી થાય, પૂજા-આરતી અને ઘાળ થવા માંડે. એટલું જ નહીં, એ સ્થળે લાંબા-ટૂંકા ગાળે મંદિર પણ બંધાઈ જાય અને મેળા પણ ભરાતા થઈ જાય. આવું કંઈ અચાનક બને એને કૃપા કહેવાય. ત્યારે મારા હિસ્સામાં પ્રકોપ થયો. ભગવાન પ્રગટ થવાને બગલમાં ‘ગુમડું’ પ્રગટ થયું. એમાં મંદિર નહીં બંધાય, પાટા-પીડી જ થાય, આ તો એક વાત! ભગવાન પણ ક્યારેક નારાજ થાય ત્યારે આવાં ગુમડાં મોકલે એમ, આ ગુમડાને છેલ્લા છ દિવસથી બેંકની થાપણની માફક સાચવીને ઘરમાં બેઠો છું. એનો પણ વાંધો નથી, પણ દુ:ખ એ વાતનું છે કે ગુમડું પ્રગટાવવા માટે એમને મારી બગલ જ મળી? શરીરમાં બીજ કોઈ સારી જગ્યા જ ન હતી? બગલ એટલે શાંતિપ્રિય, એકાંતની અવાવરુ જગ્યા. જ્યાં જેને ગુમડું નીકળે એને જ ખબર પડે કે વેદના કેવી દર્દનાક હોય છે! કેવિલા બ્રહ્માંડમાં એક તું ‘ગુમડું’ નહીં કહેવાય, નહીં સહેવાય જ હોય એમ, આંખ બીડો એટલે ગુમડું જ દેખાય! ગુમડું બહુત ભૂરી ચીજ હૈ દાદૂ! એ વાત અલગ છે કે, છતાં બગલમાં ગુમડું નીકળ્યું હોય તો ઢાંકવું હોય તો ઢંકાય. કોઈને

દેખાય તો નહીં. નાક ઉપર નીકળ્યું હોત તો હાલત બગડી ગઈ હોત. જાણે કે એક ઉપર એક ઘી છે! એમાં મારી ટીખળખોર સાળી ‘ફટાકી’ એટલે ફૂટવા કરતાં સુરસુરિમાં બહુ કરે. બળતામાં ઘી હોમતી હોય એમ કહે, ‘જીજુ! સાડું છે કે ગુમડાથી પત્તયું! બાકી અસલ તો રાક્ષસોને શિંગડાં ફૂટતાં. સાડું છે કે તમને શિંગડું ફૂટ્યું નથી!’ તારા કપાળમાં કાંદા ફોડું! સંબંધમાં સાળી થાય એટલે બગડાડાં નહીં, બાકી ખુન્નસ તો એવું ચહે કે, જો ગુમડું છૂટ્ટું પડતું હોય તો છૂટ્ટું ગુમડું જ મારવાનું મન થાય!

નાદાન કી દોસ્તી, જીવ કી જાન! જ્યારથી ગુમડાએ બગલમાં ઘર માંડ્યું છે ત્યારથી મારા માટે બગલ શરીરનું મુખ્ય અંગ બની ગયું છે. મારો એક હાથ તો પુષ્પ કમળો હવે થોડી થોડી વારે ‘બગલ-કેરા’ મારીને ગુમડાની ખબર-અંતર કાઢવા દોડે છે. તમે માનશો નહીં, નાનું છોકડું રમાડતો હોય એમ અઠવાડિયા સુધી તમે પણ ગુમડાને હાથ ફેરવીને રમાડ્યું. વધારે પડતું વહાલ કરીએ ને છોકડું ભગડી જાય એમ, પછી તો ‘ગુમડું’ પણ તોફાને ચઢ્યું. અમુક સમયે તો એવી ચીસ પડાય કે ‘એન્ડાઉન્ટર’ કરવા માટે કોઈએ

પ્રશ્નપત્ર કાઢે, ‘કેમ આજે ઢીલ્લા-ઢીલ્લા લાગો છો? હાથમાં તકલીફ કે રું?’

લોકોને હાથનાં કરેલાં હેયે વાગે, અખને હેયાના કરેલા હાથમાં વાગે બોલ્લો! કેટલાને જવાબ આપું કે મારી બગલમાં ગુમડું પ્રગટ થયું છે?

છોટીકો કબી કમજોર મત સમજના! પહેલાં તો નાની અમસ્તી ‘ગુમડી’ જ નીકળેલી. બંદાને એમ કે બગલમાં ખીલ નીકળ્યો હશે. એમાં તમને હસવું શું આવે છે? નેતા જેવા નેતા જો પાટલી બદલી શકતા હોય તો ખીલ પણ પાટી બદલે કે નહીં? બગલમાં એનો એવો ઉછેર થયો કે ‘ગુમડી’ ધીરે ધીરે ‘ગુમડા’માં પરિવર્તિત થઈ. હવે ‘ગુમડું’માંથી ‘ગુમડો’ નહીં થાય તો સારું!

સાલું સમજાતું નથી કે શરીરના બાકીના ‘કોમન પ્લોટ’ છોડીને ગુમડાએ બગલમાં જ કેમ ધૂણી ધખાવી? જે હાથ ચમરબંધીને પગે લાગવા નહીં વળે, એ હાથ હવે થોડી થોડી વારે ‘બગલ-કેરા’ મારીને ગુમડાની ખબર-અંતર કાઢવા દોડે છે. તમે માનશો નહીં, નાનું છોકડું રમાડતો હોય એમ અઠવાડિયા સુધી તમે પણ ગુમડાને હાથ ફેરવીને રમાડ્યું. વધારે પડતું વહાલ કરીએ ને છોકડું ભગડી જાય એમ, પછી તો ‘ગુમડું’ પણ તોફાને ચઢ્યું. અમુક સમયે તો એવી ચીસ પડાય કે ‘એન્ડાઉન્ટર’ કરવા માટે કોઈએ

મંગલ સત્તી રમેશભાઈ ચાંપાનેરી ‘રસમંજન’

જ્યાં જેને ગુમડું નીકળે એને જ ખબર પડે કે વેદના કેવી દર્દનાક હોય છે! અખિલ બ્રહ્માંડમાં એક તું ‘ગુમડું’ જ હોય એમ, આંખ બીડો એટલે ગુમડું જ દેખાય! ગુમડું બહુત ભૂરી ચીજ હૈ દાદૂ!

પ્રગટ થયા છે!’
જો કે, ગુમડું પ્રગટ થયા પછી જ મને પણ ખબર પડી કે મારા શરીરમાં બે બગલ આવેલી છે! બાકી સામાન્ય રીતે આપણી નજર બગલ તરફ ખાસ જાય છે ક્યાં? વળી ગુમડાની દાઘાળીરી એટલે? ગુમડું ભલે પચાસ સામના વળનિયા જેવું હોય, પણ સતાવે બહુ! ખુલ્લા બારણા જોઈને ઘરમાં ફૂરડું ધૂસી જાય તો એને ‘હઅઅઅડ’ કરીએ તો ભાગી જાય; આ તો આપણને ‘હઅઅઅટ’ કરે. શર્ટ પહેરતાં

એમાં રસ્તે જો કોઈ હાથ મિલાવવાનો થયો તો મને ધોળા દિવસે ‘તારા’ દેખાતા થઈ જાય અને કોઈ ભેટવા તત્પર થયો તો ભેટનાર ચમરાજ જેવો લાગવા માંડે.

સૌથી ખરાબ હાલત રાત્રે સૂતી વખતે થાય. ડાબે પડએ સૂવા ગયો તો ગુમડું ચીસિયારી પડે, જમણે પડએ સૂવા ગયો તો ગુમડું બેંચાય! જાઉં કહ્યો, બતાયે દિલ!

લાસ્ટ બોલ
ચમનિયાને નાક ઉપર એક વર્ષથી ગુમડું નીકળેલું. ડૉ. શ્રીશ્રી ભગાની દવા બે વર્ષ સુધી કરી, પણ ગુમડું સ્થાનઘ્રષ્ટ થયું નહીં. એમાં ચંદુ રાપાટી સમાચાર લાવ્યો કે, ‘શ્રીશ્રી ભગાનો દીકરો અમેરિકામાં ડૉક્ટર થઈને કાલે ૪ આવ્યો છે. એને બતાવી બે.’ એને બતાવ્યું તો બે ૪ દિવસમાં ગુમડું મટી ગયું. ચમનિયો તો છૂટ્ટો, પણ ડૉ. શ્રીશ્રી ભગાનો દીકરો ભેલાવ્યો. ડૉ. શ્રીશ્રી ભગાએ દોહસોથી વધારે ગુમડાના દર્દો છે. દાર્યું હોત તો હું પણ બે ૪ દિવસમાં ગુમડાં સારાં કરી શક્યો હોત. પણ તને ખબર છે, આ ગુમડાના દર્દમાં કમાઈને તો મેં તને ડૉક્ટર બનાવવા અમેરિકા મોકલ્યો અને તેં બે ૪ દિવસમાં એને સારો કરી દીધો? તેં તો દંધાની પથારી ફેરવી નાખી!’ તારા કપાળમાં કાંદા ફોડું!.

- આ લેખમાં પ્રગટ થયેલા વિચારો લેખકના પોતાના છે.